

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	180 Lei.
Fél évre	90 Lei.
Egy negyed évre ...	45 Lei.
Egy óra	15 Lei.

Hirdetések árszabás szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és Oszádi Egyesült Vas-
utak palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(József főherceg-ut) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1921.

∞ ∞

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

∞ ∞

Szombat, november 5.

Reviziót!

Zatonyra futott Károly exkirály hajója.

(Érdekes beszélgetés a puccs előtt.)

BELGRÁD. Az *Avala* ügynökség jelenti: Károly exkirály és Zita exkirálynő átutazása a Duna jugoszláv vonalán halasztást szenvedett, mert a monitorok az alacsony vizállás következtében Zimony közelében homokzátonyra futottak. A hajókat mára kiszabadították. Mivel az alacsony vizállás miatt a monitorok a Vaskapun nem kelhetnek át, meg fogják kísérelni, hogy az exkirályi párt motorcsónakon, vagy esetleg automobilon szállítsák a román határig.

TRIESZT. Az *Era Nuova* című lap egyik munkatársa beszélgetést közöl, amelyet a volt monarchia egyik előkelő arisztokratája folytatott Károly exkirállyal egy héttel a puccs előtt. Az arisztokrata elmondotta, hogy Károly több látogatót fogadott, köztük gróf Teleki Pált, herceg Windischgrätz Lajost, gróf Apponyi Albertet, Gratz Gusztávot, többeket Ausztriából, Franciaországból pedig Delehayt, Tellmryt és Willensuvel. Az exkirály hangoztatta, hogy Ausztria sohasem volt mesterséges alakulat, hanem a történelmi szükségesség hozta létre és fejlesztette.

— A csehektől eltekintve, mondtotta Károly, minden egyes nemzetiség a birodalmi eszméért érzett. Hogy a csehek nem voltak velem, annak oka a bécsi politika. Ennek irányítására elmulasztottam magam megkoronáztatni Csehország királyává. Csehszlovákiában a hangulat a németek körében kedvező számomra. Szlovákiában a katolikusok a cseh szabadkőművesség ellen fordul. Jugoszláviában 67 horvát képviselő hagyta el tiltakozással a szerb parlamentet és ezek közül legalább ötvenen velem vannak. Radics választóinak nagyrésze királyhű.

Ezúttal melegen emlékezett meg Schober osztrák kancellárról, akit a legtehetségesebb embernek tart. Magyarországot a monarchikus hagyományok szülőföldjének nevezte, a magyar népről pedig mint

a leghűbbről emlékezett meg, a mely őt sohasem felejtette el. Annak a hiedelmének adott kifejezést, hogy Magyarországon az új választások a legitimisták nagy győzelmével végződnek. Már akkor jelezte, hogy Budapestre való visszatérése csakhamar bekövetkezik, de nem titokban, hanem a nép szövetség védelme alatt, amelynek az a hivatása, hogy védelmezze a népek önrendelkezési jogát. A görögök ellen sem tehettek semmit, amikor visszahívták királyukat. Károly szerint a csehszlovák állam zsidó alkotás s a zsidó plutokrata csehek csináltak propagandát a független Csehországnak, mielőtt *Massaryk* és *Benes* külföldre mentek.

Lakáskiutalások.

(Munkában a bérbeadó bizottság.)

A lakáshivatal bérbeadó bizottsága tegnap délután *Orezeanu* táblabíró elnöke alatt tartott ülésén a következő határozatokat hozta: *Lipkovic* Gyulának kiutalt a Str. Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 6. számú ház földszintjének egyik lakását, míg az ugyanabban a házban levő egyik emeleti lakást *Pascutin* Traian utligyi kormánybiztosnak utalta ki. *Weisz* Károlynak a Str. Closca (Szent László utca) 10. szám alatt utaltak ki 5 szobás lakást, amely eddig a

Forresta erdőipari részvénytársaság helyisége volt. A gróf Károlyi Gyula utca 2. szám alatt *Weisz* Károly volt lakását pedig *Lecca* tábornok hadosztály parancsnoknak utalta ki a bizottság. *Gold* Emil villamosvasuti igazgató a Str. Unirei (Fábián Gábor utca) 6. szám alatt *Vécsey* ezredes 3 szobás lakását kapta meg. A Str. Unirei 12. szám alatt levő fizethelyiséget *Mikló* József kapta meg. *Reisinger* Sándorné a Piata Liceului 3. szám alatt a saját házában egy kétszobából és konyhából álló lakást kapott azzal a kikötéssel, hogy a lakás fürdőszobáját az *Astra* társaság egyik igazgatójával, *Fellner* igazgatóval kell megosztania. *Czukur* János két szobából és mellékhelyiségekből álló lakást kapott a Str. Tudor Vladimirescu (Dobó utca) 3. szám alatt özv. *Turánszkiné* lakásából. *Kornis* Zsigmond a Str. Unirei 4—5 számú saját házában kapott lakást és *Kornis* Zsigmond eddigi lakását a Str. Andrei Muresanu (Nádor utca) 2. szám alatt levő házban, mely négy szobából áll. *Vatianu* Aurél a repatriáló hivatal főnöke kapta meg. *Procop* Sándor és neje pedig ideiglenesen a Bul. Reg. Carol I. 18. szám alatt kapott lakást. *Berta* Silvester a Str. Simeon Bălint (Dessewffy utca) 7. szám alatt saját házában kapott lakást. *Curticean* István fényképész a Str. Episcopul Radu (Magyar utca) 16. szám alatt saját házában *Dánk* Ferenc volt lakását kapta meg. A *Schenker & Co.* áruügynökség a Str. I. I. Bratiamu (Weitzer János-utca) 6. szám alatt levő postaépületben *Horovitz* Emil, a cég igazgatója részére kért helyiséget kiutalni. A lakásbizottság a kérelem felett a 10-én tartandó tárgyaláson fog dönten. *Pollák* Ignác a Str.

Tifuszbajrány Aradon. A városi főorvos a közönséget okolja.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa ma beszélgetést folytatott dr. *Cucu* Vazul városi főorvossal, aki elmondotta, hogy Aradon a tifuszbajrány erősen dühög és a közönség gondatlanságának tudható be, hogy addig, amíg rendes esetekben a tifusz halálzási aránya 7 százalék, Aradon 15 százalékra emelkedett. A hatóságokat semmiestre sem terheli felelősség, mert minden intézkedést megtettek a bajrány elfojtására. Több ízben figyelmeztették a közönséget, hogy tartózkodjék a nyers gyü-

mölcsök és a nyers tejfélék fogyasztásától, amelyek legjobban terjesztik a betegséget. A közönség azonban nem veszi figyelembe a felhívást. A napokban egy családnál tifusz megbetegedés történt. Kiderült, hogy a beteg forralatlan tejtől kapta a tifuszt. A bajrány terjedésének okát a hatóságra lehetne hárítani, ha nem tette volna meg a kellő intézkedéseket. Aradon, ahol vízvezeték, jó víz és rendes csatornázás van, kizárólag a közönség gondatlanságának tudható be a bajrány terjedése.

Badea Cartan (Angyal utca) 30. szám alatt kapott üzlethelyiséget. Denker Magda kérelmét a lakásbizottság visszautasította, mert jelenleg is van lakása, még pedig az anyjánál lakik. Sima Miklós-nak a Piata Pestelui (Haltér) 1. szám alatt levő üzlethelyiséget utalta ki. Weisz Jakab a Calea Radnei (Radnai ut) 4. szám alatt kapott üzlethelyiséget, azonban 10-ére megidéztek a ház tulajdonosát, mert a bizottság szerint az új helyiség bérlőivel túl magas bérben állapodtak meg.

A közkórházi gyilkosság.

(A gyilkossággal vádolt ápolók az ügyészségen.)

Az államrendőrség ma átszállította a közkórházban meggyilkolt elmebeteg Medve János megölésével vádolt kórházi ápolókat. A két ápolót ma délben kihallgatta a vizsgálóbíró és utána nyomban kihirdette előttiük előzetes letartóztatásukat. Az ápolók egyelőre tagadják bűneiket. Holnap délelőtt ismét kihallgatják őket és felolvassák előttiük az ellenük szóló terhelő vallomásokat. A vizsgálóbíró-ság nagy ambícióval nyomoz ez ügyben és csakhamar az összes bűnösöket, akik résztvettek a szerencsétlen elmebeteg Medve János embertelen meggyilkolásában, sikerül a törvény szigora elé állítani.

Per Károly exkirály ellen

(Toscana gyémántja. — Kártérítés a repülőgép miatt.)

PÁRIS. A Petit Parisien írja, hogy az olasz kormány és Károly exkirály között valószínűleg perre fog kerülni a sor. A vitás ügy a híres „Toscana gyémántja” körül forog, melyet Károly exkirály a többi koronaékszerekkel együtt annak idején meneküléskor magával vitt. Azt hiszik, hogy a törvényes eljárás folyamán a Habsburgok Olaszországban levő javait fogják lefoglalni mindaddig, amíg a kérdéses gyémántot vissza nem kapja Olaszország. A gyémánt neve Toscanai nagyherceg és a súlya 140 karát. A történelmi nevezetességű gyémántok között a negyedik helyet foglalja el a Catharina 193 karátos és a Regent 136 karátos gyémántok között. A gyémánt értéke ma 10 millió arany lira. A gyémántot Péter Lipót főherceg Florenzből vitte Bécsbe és az 1847. évben, amikor az osztrák uralkodóháznak kölcsönre volt szüksége, Párisban elzálogosította.

BÉCS. Az Ad Astra svájci társaság 72.000 svájci frank kártérítést kér a repülőgépért, mellyel Károly király Magyarországra repült. A követelés biztosítására lefoglalták Károly exkirálynak Svájcban lévő 2. automobilját.

A Duim-ügy fejleményei.

(Lázonganak a bécsi bankok részvényesei.)

BÉCS. A bécsi bankkörökben tovább erjed a Duim-csalás ügye. Ez a szenális sikkasztó, ki minden fedezet nélkül óriási valutatranzakciókat folytatott a bécsi bankok legnagyobb részével, sokkal nagyobb kárt okozott ugyanis a vele összeköttetésben álló nagy pénzintézeteknek, mint ezt eddig meg lehetett állapítani, vagy mint amennyit a bankok bevallottak. Az egyes intézetek vesztései a beavatottak meggyőződése szerint 400 millió korona körül járnak, úgy, hogy a nagy összegű károsodás csaknem eléri az alaptőke magasságát. Rebesgetik, hogy a bizonyos bankok fizetése képtelensége csak idő kérdése. Természetes, hogy a nyugtalanító hírek hatása alatt a részvényesek fenyegetve érzik investált tőkésüket és arra törek szenek, hogy nyílt és átlátszó lépést kapják bankjaik vagyonai helyzetének. Így a Wiener Bankverein és az Allgemeine Verkehrsbank részvényesei körében mozgalom indult meg a közgyűlés egybehí-

vására. A Verkehrsbank vezetősége a részvényesek akciójára és írásbeli beadványára egyáltalában nem hozta nyilvánosságra. A részvényesek ellenőrzési jogának ez a meghiúsítása a legszélesebb körökben elégedetlenséget keltett. A nagynémet néppárt felismerve az ügynek az egész osztrák pénzügyi életre való roppant jelentőségét, parlamentti ülésen azzal a nyílt kérdéssel fordult az osztrák pénzügyminiszterhez, hogy a kereskedelmi törvénykönyv megfelelő előírásait és rendszabályait mennyiben hajlandó a károsult bankvezetőségekkel szemben alkalmazni és a részvényesek ellenőrzési jogát mennyiben akarja biztosítani a károsult bankok titkolózásával szemben. A bécsi napisajtóban azonban teljesen elhallgatták vagy alig érintették a szóban forgó nagynémet interpellációt, melyre az autentikus miniszteri választ annál feszültebb figyelemmel várják a részvényesek különböző csoportjaiban.

Irodalom és művészet.

Énekek éneke.

(Bibliai pastore. Irtá: dr. Löw Imánuel, zenéjét szerezte Csányi Mátyás.)

Kis számú, díszíngvált közönség gyűlt tegnap össze a Kulturpalota nagy termében, hogy végigéltse a szintársulat hangversenyét és Csányi Mátyásnak, a kiváló karmesternek az „Énekek éneke” című kompozícióját. Sorrend szerinti először a hangversennyel kell foglalkoznunk. Nem tudjuk, nem is kutatjuk, hogy ki állította össze a hangverseny műsorát, de kénytelenek vagyunk konstataálni, hogy az összeállítás nem a legszerencsésebb. A „Mignon” nyitányát már annyiszor hallottuk, Csányi Mátyás egyik dalát is már énekelte a nyáron Szabó Gyula, akinek egyébként tegnap igen szép sikere volt. Várady Margit asz szony a „Lakme” csengettyű-áriájával a színházban aratótt annak idején jól megérdemelt, hajjalmas sikert, Barics Gyula pedig szívhez szóló közvetlenség-gel adott elő egy édesbus ismert Tschalkovszky-dalt és azután Schubert közismert „Ständchen”-jét. Tiron Sylvia felső fekvésekben ragyogó hangja nagy-szerűen érvényesült az „Alda” egyik áriájában és a „Sámson és Delila” egyik részében. Ha kevésbé ismert program-számok szerepelnek a műsoron, bizonyára nagyobb is az érdeklődés.

Az estély második része dr. Vágvölgyi Lajos főrabbi konferánszával kezdődött. A tudós főrabbi költői szárnyalásu beszédében ismertette a biblia egyik legnagyobb poemáját, az Énekek énekét. A tejszettel fogadott ismertetés után felvonult a színpadra a színházi zenekar, énekkar, továbbá a négy magánénekes és Csányi dirigálása mellett megkezdődött a bibliai pastore előadása. Kétség-telen, hogy Csányi Mátyás invenciózus komponista, aki eltalálta a világhírű költemény alaphangját és mesteri színezéssel juttatta kifejezésre a magán szereplők érzelmeit. A kompozíció fináléja himnikus magasságba emelkedett. A mű szépsége, a zene eredetisége azonban még sem hozta meg a kívánt sikert, a mi annak tudható be, hogy oratórium nem hatoly intenzíven a hangverseny-pódiumról, mint templomi kórus helyéről, ahol a szereplők nincsenek szem

előtt és a hallgatók teljesen átadhatják magukat a hangulatnak. A zenekar, a melyből nélkülöztük a beígért filharmonikusokat és a színházi énekkar precíz, gyönyörű munkát végzett. Várady Margit, Ocskay Mihály és Szabó Gyula gyönyörűen énekeltek. Kőváry Emília kellemes basszus-hangja kellemes meglepetést keltett. A hangverseny végzetével a közönség telkesen tapsolta Csányi Mátyást (ky).

A tanítók. A bucuresti Nemzeti Színház tagjaiból Soreanu vezetése alatt összeállított társulat tegnap este Otto Ernst Tanítók című életképét adta elő a városi színházban. A színházat a román intelligencia és a tisztikar majdnem teljesen megtöltötte. Az előadás művészi nívón állott. A szereplők kivétel nélkül elsőrendű művészek, akik a darabot művészi tökéletességgel és minden zökkenés nélkül hozták színre. Az inspektor dr. Reil szerepében Soreanu tökéletes alakítást nyújtott. Elsőrendű játékaért a közönség többször megtapsolta. A Flemming szerepét játszó Dutulescu szintén kiváló színésznek bizonyult. A kellemes organumu jó megjelenésű színész szintén nagyon tetszett. Ki kell még emelni Savulescu, Melisceanu és Boldoviu urakat, továbbá Radovici urnőt, akik nagyban hozzájárultak az előadás sikeréhez.

Haladás előadása ma délután 6 óra-kor a Modern Kabarében (az Apolló mo-zival szemben) lesz. Ez alkalommal Gellért Pál színházi karmester a zene eredetéről tart előadást.

Waldbauer — Kerpely vonós-négyes november 9 és 10-ikén Aradon hangversenyez a Kulturpalotában. Jegyek Blochnál.

MOZI * Henny Porten történelmi drámában. (Az Uránia szenzációs film-njondása). Henny Portent kiváltásagos művészetén és bájos egyéniségének közvetlenségén keresztül annyira megszer-lette az aradi közönség, hogy a neve a leghatásosabb reklám mindama filmek-nek, melyeken a művész jó játszik. Ezt tapasztaltuk az Uránia-színház pénteki premiérjén is. Nagyszámú és lelkes közönség csodálta Henny Portent, aki sok-oldalu művészetével festette meg előt-tünk az angol történelem egyik leg-szebb de egyben legtragikusabb végül asszonyát: Boleyn Annát. Elragadtatás-

sal gyönyörködünk fenséges szépség-ben, ellenállhatatlan mosolyában, ame-lyért még VIII. Henrik angol király a ró-mai egyházzal is szakítani tudott, csak-hogy hitvesétől elválhasson s magának mondhassa a tüneményes Boleyn An-nát. Aztán a királyné sorsának tragikus fordulatát festi meg megrázó drámai erővel Henny Porten, aki az asszonyt szív érzelmeinek szélesvonalu skáláját szólaltatja meg e pompás történelmi drá-ma címszerepében. A film gazdag kiállít-lásáról az elragadtatás hangján lehet csak írni, oly szép és művészi. Tekintve hogy a manumentális film vetítése két órát vesz igénybe, szombaton az elő-adások kivételesen délután 5, 7 és 9 óra-kor kezdődnek az Urániában.

* Gyárfás-film — az Apollóban. A szegény örök bohém Gyárfás Dezső közvetlenül halála előtt játszotta le a felvevő gép előtt azt a pompás szerepét, melyben másfél órán keresztül könnye-kig kacagta az Apolló publikumát. „Se ki, se be” a címe a ragyogóan öt-letes vígjátéknak, mely hálás keretet nyújtott Gyárfás Dezső felejthetetlen humorának érvényesüléséhez. A nagy sikerben a többi szereplő is osztozott különösen az Aradról elszármazott Uray Tivadart kell kiemelnünk, aki egy sbe-derű alakított sok-sok közvetlenség-gel. A premier publikuma alig tudott betelni a nagyszerű vígjáték humorával. A né-zőter valósággal harsogott a kacagástól. A szellemes vígjátékot még két napig vetíti az Apolló.

Élet a holdban.

(Egy angol tudós megfigyelése.)

A Havard csillagászati állomás híres csillagásza, W. H. Pickering professzor egy cseh csillagászati közlönyben cikket közöl, melyben az 1920. év augusztusától az 1921. év februárjáig a holdról tett megfigyeléseit írja le. Harcot hirdet cikkében az ellen a felfogás ellen, hogy a holdban semmiféle élet nincs. Az egyik kráterről, amelynek nagyszám-ban vannak a holdban, fénykép-felvételt készített és ennek a fel-vételnek az alapján bizonyítja azt, hogy a hold felületét élő növény-zet borítja. Az asztromonius megfigyelése szerint a növényzet min-den holdnapon, amely tizennégy-szer hosszabb a mi napunknál, hi-hetetlen gyorsasággal növekszik. Pickering szerint a kráterekben viznek is kell lennie és megfelelő hőnek is, mert fölfelé szálló gőzt és füstöt figyelt meg. Pickering odáig megy magyarázataival, hogy a napsugarak, amint a hold periódusát elérik, a sötétségét eloszlatják és olyan erősen melegítik a felületet, hogy a kráter-mezőkön a növényzet gombha-módra szaporodik. A holdról tett különböző megfigyelések sze-rinte a Marson tett megfigyelé-sekkel egyeznek meg. Az ásványok és a természet szeretlen világa is megfelelőleg képviselve vannak. A fényképfelvételek ar-ról is tanúságot tesznek, hogy a holdban zivatarok és a hóviharok, valamint a vulkanikus kitörések nagyon gyakoriak. Mindenesetre minden kétség nélkül sikerült már megállapítania neki is és előtte is többeknek, hogy mind a két holdgón, melyek hozzánk a legközelebb vannak, élet van. His-szi, hogy meg fogják kísérteni a holddal való érintkezés felvételét is, éppen úgy, mint ahogy azt a Marssal már megpróbálták.

Rossz őszi vásár.

(Minden megdrágult.)

Az aradi őszi nagyvásár tipikus vásári hangulatát alaposan megtépázta a kellemetlen esős idő. A forgalom nem sokkal volt nagyobb, mint a rendezettségétől rokalmával. Ez nemcsak a rossz időnek tudható be, hanem annak is, hogy különösen a textilárak ára erősen emelkedett. A gabona-piacon szintén gyenge volt a forgalom. A kereskedők tartózkodnak a vásárlástól, ami valószínűleg a gabona kivitelitalomnak a következménye. Gabonaneműket kizárólag magánosok vásároltak és a csekély vásárlási készség következtében a gabonaneműk ára a múlt hetihez képest csökkenést mutatott. Az árak a következők voltak: Buza 280—300, rozs 220—230, árpa 300, újtengeri 320—330, zab 250 lei métermázsánként. Nullásliszt 4.80, főzöliszt 4.30—4.40, kenyérliszt 3.50 és korpá 2 lei volt kilogrammonként. A gabonaneműket a piacról csaknem teljesen kiszorították az alma, dió és lekvár. Ezekből nagy mennyiséget hoztak be Aradra. A dió ára szinte egyik napról a másikra nagyon magasra szökött, 10—12 lei volt kilója. Az alma gyengébb minőségű 2—2.50, jobb minőségű 4.50—5 lei. A lekvár kilogrammját 6 leiért árusították. Az élelmiszer- és zöldségpiacon szintén némi áremelkedés mutatkozott. A tojás darabját 1.10 leiért árusították. Fokhagyma 20 lei volt kilója, tejtermékeket nagymennyiségben hozták be Aradra.

Leleplezett lelekkutatók.

(A rácváros legsötétebb rejtelmei.)

Leleplezett le a napokban az aradi államrendőrség. Akerítők, akiknek egyike egy rácvárosi garnizáló tulajdonos, a másik pedig egy rácvárosi korcsma tulajdonosa, már évek óta üzik Aradon bűnös mestersegüket. Nagy ígéretekkel csak logattak magukhoz fiatal 16—17 éves leányokat, akiknek magas fizetést, ruhát és nagy mellékeset ígértek. A leányokat kény szerítették, hogy a vendégekkel mulassanak. Mikor a leányok, ígért fizetésüket követelték, a szálló tulajdonosa ezt megtagadta, sőt arra kényszerítette a szerencsétlen teremtéseket, hogy a vendégektől kapott pénz felét adják át neki, a másik feléből pedig kiüzte a leányok kosztját. Egyik leány a napokban súlyos betegséget kapott és a kórházba szállították. A leány elbeszéléséből derült ki a leleplezett lelekkutatók bűnös üzemei. Kiderült az is, hogy a szálló tulajdonosa nemcsak a maga részére szedte össze fiatal leányokat, hanem egy szállóhoz közelfekvő korcsmába pincérleányoknak szerződtette őket. A korcsma tulajdonosa szintén hasonló módon kényszerítette a leányokat a vendégekkel való mulatozásra. A rendőrség több tanut hallgatott ki ebben az ügyben. A tanuk vallomásaiból kiderült, hogy egy a szálló, mint a korcsma tulajdonosa már évek óta foglalkozik kerítéssel. A rendőrség lefolytatta a nyomozást és a bűntény aktáit az ügyészség elé terjesztette.

Megszavazták a trónfosztó törvényt

(Apponyi tiltakozott és a legitimistákkal kivonult az ülésteremből)

BUDAPEST. A magyar nemzetgyűlés ma történelmi jelentőségű ülést tartott: ma tárgyalta a Károly exkirály és a Habsburg-ház trónfosztásáról szóló törvényjavaslatot. A mai ülésen a képviselők ugyszólván teljes számban jelentek meg. A közönség jegyekért ostromolta a háznagyit hivatalt, amely azonban nem adott ki sok jegyet. A karzatra névre szóló jeggyel is csak kevés embert engedtek.

Bethlen István tiltakozása.

Gadl Gaszton elnök megnyitva az ülést előterjesztéseket tett. Ezután Rubinek István betérjesztette a közjogi bizottság jelentését a trónfosztó törvényjavaslatról. Rövid indoklással a közjogi bizottság megállapította, hogy a törvényjavaslat tárgyalását az a körülmény tette időszerűvé, amely szerint a nemzetgyűlés által magának fenntartott következmények megállapítását egyes tényezők egyoldalúan, a nemzetgyűlés megkérdezése nélkül akarták eszközölni, aminek következményeképpen fellépett súlyos belső és külső politikai bonyodalmak szükségessé tették ennek a függő kérdésnek sürgős, törvényes megoldását.

Gróf Bethlen István miniszterelnök válasza a legutóbbi eseményeket, amelyek a trónfosztó javaslatot előidézték, nem mulaszthatja el, hogy ne tiltakozék a Magyarország belügyeibe avatkozó külső befolyások ellen.

Viharos jelenetek.

Ezután gróf Apponyi Albert szólalt fel. A békeszerződés flagrans megsértése a hatalmaknak az a követelése, hogy a Habsburg-ház detronizáltassék. Ez súlyos megbántása a nemzet önrendelkezési jogának. Elismeri a kényszerhelyzetet, amikor a kormány fegyveresen ellenállott a király bevonulásának.

Felkiáltások a kisgazdapárton: Jól tette!

Gróf Apponyi Albert: De a leghatározottabban óvást emel minden ellen, ami a szent-korona fényét elhomályosíthatná. (Taps és éljenzés a keresztény párt.)

A kisgazdapárttól ilyen kiáltás hallatszik:

— Osztrák és cseh csapatokkal jött a király!

A keresztény párton ezt a kijelentést nagy felzudulás követte. Szmrecsányi György magából kikelve kiáltotta:

— Ez hazugság! Rágalom!

A nagy lármá miatt gróf Apponyi csak percek múlva folytathatta beszédét. Nem felel meg a valóságnak, hogy a király idegen katonasággal jött. Sopronban néhány ott tartózkodó osztrák tiszt csatlakozni akart hozzá, de a ki-

rály kívánságára lemondottak szándékukról.

Elnök: A nagy zaj miatt csak most értesülök Szmrecsányi képviselő ur kijelentéseiről, amelyeket legnagyobb mértékben rosszalok.

Apponyi kivonul hiveivel.

Gróf Apponyi folytatja beszédét. Nem akar a detronizáló javaslatról jogi dissertációba bocsátkozni, de azt kéri, hogy ne adjanak a törvényjavaslatnak olyan magyarázatot, amely ellentétben állhat az ezeréves nemzet alkotmányos életfelfogásával. A legitimisták nevében hangoztatja, hogy mielőtt a nemzetgyűlés a nemzet életét mélyen érintő törvényjavaslatot megszavazza, jól fontolja meg cselekedetét. A nemzetgyűlésnek ehhez nincs joga.

— Ugy van! Ugy van! hallatszott a keresztény párt. (Zajos ellentmondások a kisgazdáknál.)

Ezután gróf Apponyi a következő deklarációt olvasta fel: A napirendre tűzött törvényjavaslat szakítást jelent ősi alkotmányunkkal. A koronás király trónvesztése kimondásával annak legerősebb pillérét a magyar nemzeti királyság intézményét támadja meg. A királyi nemzet megegyezése alapján a törvény által megállapított trónöröklési rendnek egyoldalú megszüntetésével bizonytalanságba sodorja a nemzet jövőjét. Az 1920. I. törvénycikk erre nem ad jogcímet, mert ezen törvény kifejezetten nem arra irányult, de sem miessetre sem bírhatott azzal a joghatállyal, hogy ezer éves alkotmányunk folytonosságát megszakítsa annak törvényes intézményeit megdöntse kimerőben új, eddigi független jogfejlődésnek kiinduló pontja legyen. Ez a törvény, amint egyébként bevezető részéből is kitűnik, kiegészítő jogot alkotott és alkothatott a szükségjog alapján az ősi alkotmányban gyökerező közhatalmi intézmények működésének. Különösen a királyi hatalom gyakorlásának tényleges rögtön nem elhárítható szüneteléséért. E szünetelés ellenére abból a célból, hogy azok működésének visszaállítása a nemzet közreműködésével és befolyásával történjen, ezen a határon belül az 1920. I. törvénycikk valóságos jog, amely föltétlen tiszteletet követel, de annak továbbmenő értelmezése és minden kísérlet arra, hogy azt erősebb jogforrásának, jogfolytonosságának és így a jogfolytonosságot élettelenül egyedül képviselő törvényes királyságnak föléje helyezzi, a jog terének elhagyását és forradalmi térére lépést jelent. (Nagy zaj.) Ami pedig ezen területen alkotott, az a törvény alapját és jogilag hatálytalan. (Nagy zaj.)

Apponyi pillanatig nem folytathatta. Majd így szól: Jogi meggyőződésünk folytán a törvényjavaslat megvitatásában az előföltéti határozathozatalban nem vehetünk részt, hanem azzal szemben a nemzetre nehezedő kényszerhelyzet sulya alatt tiltakozásunk bejelentésére szorítkozzunk.

Gróf Apponyi: Ha a törvényjavaslatot elfogadják, ez azt jelentené, hogy forradalmi térére lépnek. A mai határozatot hatálytalaníthatják az eljövendő események. A törvényjavaslat tárgyalásában nem kíván részt venni és ezért távozik az ülésteremből.

Apponyi deklarációja után a keresztény párt lelkesen tapsolt, a kisgazdapárt pedig zajongott. Szmrecsányi György hangosan kiáltotta:

— Éljen a király! (A keresztény párton többen éljenztek.)

Gróf Apponyi a kijárat felé tartott. Az egész Friedrich párt, a keresztény párt nagyrésze és az ellenzék több tagja követte.

Erekly Károly: Mondion le Apponyi!

A zaj csillapodásával az elnök visszautasítja Apponyinak azt a kijelentését, hogy a nemzetgyűlés törvénytelen volna. A nemzetgyűlés az 1920. évi I. törvénycikk alapján áll. Ennek a törvénynek megalkotásában résztvett az a képviselő is, aki most kétségbe vonja e testület törvényhozói jellegét. Egyenesen megállapítom, hogy a képviselő ur ezzel a kijelentésével a törvényt szembe helyezte magát. Elismerem, hogy minden képviselőnek jogában áll a törvényt interpretálni, de egyetlen képviselőnek sincs jogában a fennálló törvény érvényességét kétségbe vonni. Apponyi kifejezését rosszalom. (Ugy van! zajos helyeslés a kisgazda párt.)

Ezután Koszó István állást foglalt Apponyi felszólalásával szemben, majd Haller István a keresztényszocialista álláspontot fejtegette.

Megszavazták a törvényt.

A nemzetgyűlés ezután, mint-hogy a Friedrich párt, a keresztény párt és a disszidensek kivonultak, egyhangulag elfogadta a trónfosztásról szóló törvényjavaslatot.

LEGUJABB

(Tisza István gyilkosa.)

BUDAPEST. Egy zomborfi ügyvéd Budapesten járva kijelentette, hogy beszélt Horváth-Sanovicssal, akit Jugoszláviában kommunizmus miatt 2 és fél évi börtönre ítélték és büntetését most tölti ki. Horváth azt mondta neki, hogy ő lőtt Tisza Istvánra és el is találta. Kéri Pál, Fényes László és Friedrich István egyáltalán nem részesek a gyilkosságban.

Vásári esetek

A mai nagyvásáron is, mint mindig, elmaradhatatlanok voltak az apró cívódások, verekedések és tolvallások. A tipikus vásári jelenetek közül néhányat az alábbiakban közlünk: A Plata Avram Jancu (Szabadság-térre) jött vásárolni egy kővér szakácsnő kímzésű asszony, karján kosárral. A kosárban kendővel letakarva volt a pénztárcája. Egy szemfüles zsebmetész valahogy észrevette a letakart pénztárcát és ügyes mozdulattal a kosárba nyúlt, hogy elloplja. De véletlenül ugyanabban a pillanatban az asszonynak is eszébe jutott, hogy a kosárba nyúljon és rémületére a tárcsa helyett a tolvaj kezét fogta meg. Éppen vissza akarta rántani a tárcával együtt. Az asszony nem vesztette el lélekjeleneit, erősen megragadta a fiu kezét. Rövid idő alatt nagy csődület támadt, rendőrt hívták, de a zsebtolvaj meelőtt a rendőr oda érkezett volna, kitépte magát az asszony kezéből és eltűnt a tömegben.

Az ócskapiacon két asszony alkudozott egy vasalóra. Az árusító 30 leit kért érte. Az egyik asszony 25 leit ígért, a másik hirtelen előrántotta pénztárcáját, hogy kifizesse a 30 leit. De ez a másik nem hagyta, mert, mint mondotta, ő is megadja a 30 leit. Nagy veszekedés csődület, a két asszony már cibálta egymás haját. Jön egy harmadik, aki megvette a vasalót 30 leier.

Szintén az ócskapiacon történt. Használóan az első esethez, de sokkal szomorúbb eredménnyel. Egy glogovái leány bejött Aradra vásárolni. Az ócskapiacon ment karján kosárral, a kosárban pénztárcája, amely 540 leit tartalmazott. Meglátott egy szép kendőt, megalkudozott rá, ki akarta fizetni és ekkor észrevette, hogy a pénztárca eltűnt. A leány sirt, panaszkodott, hogy ez volt minden vagyona. Körülötte álló öreg asszonyok részvételt nézték és a zsebtolvaj azóta 540 leivel a zsebében új prédára lesett.

A Központi-szálloda előtt valaki elvesztett egy aranyláncot. Egy falusi asszony meglátta a láncot a járdán körül nézett, hogy látja-e valaki. Lehajolt, hogy a láncot felkapja. Ebben a pillanatban egy másik asszony hatalmasat lödött rajta, a láncot felkapta és elrejtette kosarába. Veszekedés, hajcbálás, rendőr. A rendőrnek a pórul járt asszony aki elől a másik elkapta a láncot, elpanaszolta az esetet. A másik kétségbeesetten tiltakozott, hogy ő semmit sem látott. A rendőr nem tudott igazságot tenni közöttük, mind a ketőt bekísérte a rendőrségre.

Az aradi nagyvásárra Timisoaráról régen körözött zsebtolvaj akart bejönni, hogy itt kihasználja a kedvező konjunkturát. A zsebtolvajnak azonban pechje volt. Egy vonaton utazott Raszlig csoportvezető detektívvel. A zsebtolvaj ezt nem tudta és működését mindjárt a vonaton megkezdte. Egy vidéki gazda, aki szintén Aradra akart bejönni, Vínánál rémülettel vette észre, hogy 3000 leit tartalmazó pénztárcája eltűnt. A jelenlevő Raszlig detektív azonnal hozzáfogott a nyomozáshoz és az egyik III. osztályú kocsiában megtalálta a már régen körözött Jómadarát. Ez tiltakozott, hogy nem lopott semmit, nála nincs is pénz s mikor Raszlig ki akarta kurtantni, hirtelen az ellopott tárcát ledobta a földre. Raszlig detektív az elfogott zsebtolvajt behozta az aradi államrendőrségre.

Új ügyvédi díjszabás.

(Tanácskozás a törvényszéken.)

Az aradi ügyvédi kamara nem régiben beadvánnyal fordult a törvényszékhez, hogy az ügyvédi díjszabásokat a mostani viszonyokhoz mértén szabályozza. Dr. Moldovan Silvius törvényszéki elnök ez ügyben ma döntésre hívta össze az aradi törvényszék és járásbírók összes biráit, valamint az ügyvédi kamara megbízottait. A gyűlésen nem hoztak érdemleges döntést, hanem elhatározták, hogy két tagból álló bizottságot választanak, mely hivatva lesz megállapítani az új ügyvédi taksát. A bírók részéről dr. Széll Lajos járásbíró, az ügyvédi kamara részéről pedig dr. Mannheim Aladár ügyvéd vesz részt a bizottságban.

Csókverseny.

(Az első díj nyertese.)

A párisi Figaróban olvassuk: Bármilyen hihetetlennek hangzik is, Párisban szabályszerű, sőt sportszerű csókverseny folyt le, amelynek győztese André Brule, a híres és népszerű párisi operett tenorista lett. A csókverseny szabályait nem állapította meg előre a zsüri és egyszerűen rábízta a versenyzőkre a nehéz feladat művészi kereszttelvitelét. De szépen, művészi csókolni; ez volt a feladat. A díjnyertes csók elcsatolásáról a következő hivatalos jelentést adta ki a zsüri:

— Az első díjjal jutalmazott André Brule csókja azért nyerte el a jutalmat, mert a versenyző jobb karját szinte észrevétlenül fűzte a nő dereka köré, mi alatt ballábát mesteri mozdulattal támaszték gyanánt használta és aztán egyszerre szénvedélyes, de még is végletekig gyöngéd ajttakkal csattantotta el a csókot egyenesen a nő ajkára, anélkül, hogy egyensúlya csak egy pillanatra is megbillent volna.

A csókverseny jelentése kiemeli még, hogy az utóbbi sporteseménynél, mint néző jelent meg a spanyol királyné és az angol királyi ház több tagja is. Nem is érdektelen verseny főként azok részére, akik részt vettek benne.

Gyilkosság családi viszály miatt.

Apagyilkos az aradi ügyészségen.

A Brád melletti Felsőtraian községben, mint megirtuk, Dávid Lázár gazdálkodó apját, Dávid Miklós Jómódu gazdát bottal agyonverte. A csendőrség azonnal jelentést tett az esetről az aradi ügyészségnek. A vizsgálat megejtésére Sommer Nándor vizsgálóbíró, Ghitta Ágoston kir. ügyész és dr. Bradean Atanas megyei főorvos szállottak ki a helyszínére. Megállapították, hogy a gyilkosságot Dávid Lázár a felesége és elhunyt fivérének felesége közötti állandó perpatvar és pletykálgatás miatt követte el. Ugyanis Dávid Lázár felesége azt állította sógornőjéről, hogy az a már nem fiatal apával Dávid Miklóssal folytat szerelmi viszonyt. Egy ilyen perpatvarból kifolyólag a fiu anynyira dühbe jött, hogy egy ólmosvégű botot ragadott és azzal több olyan súlyos ütést mért apja fejé-

re, hogy az öreg koponyája öt helyen tört be, valamint az orrcsontja is összezúzódott. Az agyba-röbevert apa rövid kómádás után meghalt. Az apagyilkos fiut a vizsgálóbíró rendelkezésére ma bezállították az aradi ügyészség fogházába.

HIREK.

— **Halasztás a luxus- és forgalmi adó befizetésére.** A luxus- és forgalmi adó befizetésénél igen sokan elmaradtak körülbelül 1000 adóköteles nem tett eleget adózási kötelezettségének. A pénzügyigazgatóság nem akarja, hogy ennyi embert megbüntessen s ezért meghosszabbította a befizetések terminusát. Felszólít tehát mindenkit, hogy a napilapok útján már közölt sorrendben ismét jelentkezzenek a pénzügyi palota I. emelet 8. számú szobájában.

— **Utóbejelentési összehírás.** I. rendőrkerületben: november hó 5-ig bezárólag az eddig nem jelentkezettek. II. rendőrkerületben: november hó 5-ig bezárólag az eddig nem jelentkezettek. III. rendőrkerületben: F. hó 30-ig. Mig f. hó 31-től november 3-ig Str. Nicolaie (Miklós-utca) végül 4-től november 5-ig bezárólag Legelősor. Együttal felhívom a fent említett rendőrkerületek mindazon lakosait, akik mind eddig nem jelentkeztek, hogy a fentjelzett időn belül okvetlenül jelentkezzenek, mert az eláesettek illetve nem jelentkezettek büntetettnek.

— **Butorozott szobák rekvirálása.** Forir Constantin, az aradi lakáshivatal detektívönöke az utóbbi napokban a városban 68 butorozott szobát rekvirált, amelyeket az 1. és 12-ik Rosiori-ezredék, valamint a Leoca tábornok hadosztályához tartozó csapatok tisztjei foglalnak el.

— **A filharmonikusok vigalmi adója.** Jelentette az Aradi Közlöny, hogy a filharmonikusoknak kiátasba helyezte a szépművészeti miniszterium, hogy a hangversenyeknél a törvényes 30 százalékos vigalmi adót leszállítja 16 százalékra. A szépművészeti miniszteriumnak kedvező végzését ma kézbesítették a Filharmonikus Egyesületnek.

— **Primadonnaavatás rendőri beavatkozással.** Cluj. A Magyar Színház kead esti előadásán mutatkozott be Agghazi Melinda, a színház ujonnan szerződött operett primadonnája. Az előadást zsutolt haz-nézte végig, a jelenlevő diákok pedig a primadonna egyik oradea-marei tisztviselőjének vezetésével az előadás után kifogták a művésznő kocsijának lovait s mintegy huszonötven hazahúzták a Központi szállóbeli lakása elé. Az ünneplést primadonna lakásán megköszönte a jól szervezett klakk

fáradságát, de még mielőtt tisztelői elvonulhattak volna, egy csapat detektív összetogta az éljenző társaságot és bekísérte a rendőrfőkapitányságra. A rendőrségen sorba igazolták őket. Az ünneplő diákokat igazoltatás után szabadon bocsátották.

— **Rudnay Gyula pórét Brünben tárgyalják.** Pozsony. Körülbelül egy évvel ezelőtt a cseh hatóságok letartóztatták Rudnay Béla dr. volt főispánt, Budapest egykori rendőrfőkapitányát, akit azzal vádoltak, hogy Észak-Tórorszában összeesküvést szervezett és ki akarta kiáltani a Csehországtól való elszakadást. Rudnay ügyének tárgyalására először a pozsonyi esküdtbírószágot delegálták, minthogy azonban ez összetételénél fogva elfogultnak bizonyult, most a brünni legfelsőbb bíróság a per tárgyalására a brünni esküdtbírószágot delegálta.

— **Huszmillós büntetés pénz.** Bucarest. A pénzügyminiszter rendeletet adott ki a Nagyvárad Hiteibanknak, hogy ez 20 millió leit fizessen az államnak. A 20 millió kövétel oka az, hogy a bank annak idején 40 millió koronát csempészés útján hozott be az országba.

— **Orvosi hírek.** Dr. Windholz Bela szülész, nőorvos nazaérkezett es rendeteselet Ka.incezi-utca 10 szám alatt (Str. Josif Vulcan Mann Sanatorium) ismét megkezdte.

Dr. Biksz. Mór a helybeli szülészeti intézettől megválván orvosi rendelőjét Str. Georgehe Lazár 5. sz. (Biross Gábor-utca Mosozytelep) megnyitotta. Rendel. d. e. 8 és fél órától 10-ig d. u. 2-4-ig.

Dr. Frint Sándor bécsi tanulmány utjáról vissza érkezett és rendelését fül-, orr-, gége betegek részére Calvin János-u. 4 sz. alatt délelőtt 9-11-ig és d. u. 2-4-ig megkezdte.

— **Jóváhagyták az Ingatlanforgalmi és Parceláló Bank rendkívüli közgyűlést.** Az Aradi Közlöny nehany héttel ezelőtt részletesen beszámolt az Ingatlanforgalmi és Parceláló Bank viharos rendkívüli közgyűléséről. Most arról értesítenek bennünket, hogy az aradi törvényszék a mai napon jóváhagyta a rendkívüli közgyűlés határozatát, amelyet tudvalevőleg a kisebbségben maradt részvényesek megtamadtak.

— **Megopott bórkereskedő.** Grósz Lajos aradi bórkereskedő tejelentést tett a rendőrségen, hogy Balla Gábor és társai 80 ezer leí értékű pórét elloptak tőle. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Lopások.** Stefan Miklós zsebtolvaj ma délelőtt 2000 leit tárcával együtt kiloptak. — **Krebez Károly** vamtuszi tejelentést tett a rendőrségen, hogy tegnap este valaki hozzáesakadozott és 2000 leit ellopta. Krammer Béla tejelentést tett inasa ellen, aki 1000 leí értékű fáját lassanként kilopkodta faskamrájából. A rendőrség megindította a nyomozást.

— **Halálos autokatasztrófa** a **Bécsujhely**. Kirchsclag közelében egy katonai automobil lefordult az uttóitésről. A szerencsétlenség következtében tizenhárman meghaltak, köztük egy törzsorvos és számosan megsebesültek.

— **Gyilkosság vagy szerencsétlenség?** Borzalmas gyilkosságot jelentettek tegnap Baia de Crisról (Körösbányáról). Torma Vasilie favágót összeroncolt koponyával holtan találták az erdő sűrűjében. Mindenki sejtette, hogy gyilkosságról van szó. Az aradi ügyészség javasolta a hulla felboncolását és a vizsgálóbíró kiutazott a helyszínére. A boncolás megállapította, hogy a favágót nem ölték meg. Az erdőben fát döntött és a kivágott fát nem erősítette meg kötéllal. A fát ráesett és összezsuzta a szerencsétlen Torma Vasilie koponyáját.

— **II. osztályú válogatottak az AAC ellen.** A rendkívül és érdekesnek ígérkező mérkőzés vasárnap d. u. fél 4 órakor az AAC pályán. A II. oszt. válogatott az Egyetértés, Viktoria és MTK csapatainak legjobb játékosaiából fog állani.

— **Cégbejegyzések.** Az aradi törvényes cégbejegyző hivatalánál ma Tauszik Béla kérte kö és kavics lerakásának aradi székhellyel való bejegyzését. — Bruckner Lipótné bejelentette a hivatalnál, hogy örökösödés alapján tulajdonosa lett a Bruckner Lipót-cégnek.

— **Gázolt a vonat.** Tegnap borzalmas szerencsétlenség történt Újszentannán. Hegedüs István ottani parasztagda a mai vasárra akart bejönni Aradra, de a vonat a saját hibájából elgázolta és halálra roncította. Az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

— **Tolvaj éjjeli örök.** Curticin az utóbbi időben állandóan történtek tolvajlások. De a nyomozás hiába valónak bizonyult. Tegnapelőtt valaki újra behatolt egy curtici gazda házába és onnan több értékes holmit ellopoott. Aradról csendőrök mentek ki Curticira, hogy kézrekerítsék a tolvajbandát. A nyomozás meglepő eredménnyel járt, mert sikerült letartóztatni az éjjeli örököt, akikről kiderült, hogy az összes lopásokat ők követték el.

— **A forradalom telefonos kísasszonyai.** Budapest. A polgári bíróság több napos tárgyalás után meghozta ítéletét azoknak a telefonos kísasszonyoknak az ügyében, akik az októberi forradalom idején több igen fontos kormánybeszélgetést adtak tudomására a forradalmároknak. A bíróság Romhány Margitot nyolc, Krucsay Margitot három, Pánházi Tivadarnét három és Pálmai Erzsébetet nyolc hónapi fogságra és hivatalvesztésre ítélte.

— **Nagy hajószerecsétség.** Berlin. Vasárnap este a Potsdam melletti Wannseeen sulyos hajószerecsétség történt. Két személyszállító gőzös, a Kaiser Wilhelm der Grosse és a Storkow összeütköztek. Az összeütközés oly heves volt, hogy a kisebbik gőzhajó, a Storkow egy perc alatt elsüllyedt. Fedélzetén 60 ember volt, ezek legnagyobb részét megmenekítették, de úgy látszik sokan még is vízbe fulltak, mivel a rossz idő miatt sokan a kabinokban tartózkodtak és nem valósították meg, hogy onnan oly gyorsan el tudtak menekülni. Egy jelentés szerint hárman, egy másik szerint pedig tizen hiányoznak.

— **Új gyémántmezők és petroleumforrások.** Kairó. A keletafrikai Kania-gyarmaton nagy kiterjedésű gyémántmezőket fedeztek fel. A Bazutu-vidék határáról 30 kilométerre fekvő Betlehem mellett viszont petroleumforrásokat találtak.

— **Lezuhant repülőgép.** Páris. A Francia Román Aviaticai Társaság egyik aeroplánja, amely Páris és Prága között közlekedik, Boroszló mellett lezuhant. Alitóltag a németek felgyújtották. A francia lapok követelik a kár teljes megtérítését és azonkívül a legkomolyabb lépéseket, hogy ilyen eset többé elő ne fordulhasson.

— **A szentannai rabbihivatal Pankótán.** A szentannai kerület, amely Szentanna, Sírfa (Világos) és Pankota hírközségekből állott, legutóbb hozott határozatot alapján anyakönyvi székhelyét Pankótára helyezte át. Az anyakönyvvezető Sonnenschein Eliás rabbi még e hét folyamán Pankótára költözik, hogy elfoglalja hivatalát.

LEGUJABB.

(Szerbia követeléssel.)

BELGRÁD. A szerb koronatanács szerdán elhatározta, hogy az antantlhoz jegyzéket küld, amelyben Szerbia követeléseit a következőkben foglalja össze: 1. A magyar kormány a törvényhozás útján jelentse ki Károly trónfosztását és a pragmatica sanctio megszűnését. A kormánynak véglegesen határoznia kell az államformáról. 2. Magyarország pontosan végrehajtja a trianoni békeszerződést. A szerb kormány a nagyfiatalmak kívánságára lemond a mozgósítási költségek megtérítéséről és a király-puccsot rendezők kiszolgáltatásáról.

(Felszólítás leszerelésre.)

LONDON. A Reuter ügynökség jelenti: A nagykövetség tanácsa formálisan notifikálta a magyar kormánynak azt a szándékát, hogy a Habsburg dinasztia detronizálja. A nagykövetség tanácsa ennek folyamánként felszólította Csehországot és Jugoszláviát, hogy szereljen le.

(Újabb cseh erőszakosság.)

BUDAPEST. Pozsonynál a cselek szerdán reggel hasonló erőszakosságot követtek el a Dunagőzjárási társaság London nevű gőzöse ellen, mint a napokban a József főherceg nevű hajón. Csehi határőrök és pénzügyőrök jelentek meg a fedélzeten és átkutatták az egész hajót. A magyar közegek tiltakozására kijelentették, hogy tudomásuk szerint a hajón fegyvereket csempésznek Magyarországra. A hajón azonban semmit sem találtak. A magyar kormány a Duna nemzetköziségének és a magyar lobogónak megsértése miatt tiltakozott a csehi kormánynál és az esetet a budapesti antant megbízottak tudomására hozta.

PRÁGA. A csehi sajtóiroda jelenti: A csehi köztársaság hatóságai tegnap Pozsonyban lefoglalták a magyar delegációk futárpostáját. A kormány intézkedett, hogy hasonló esetek elő ne fordulhassanak és biztosította a magyar kormányt, hogy szigorú vizsgálatot indít.

(Windischgrätz elítéltek.)

PRÁGA. Herceg Windischgrätz Lajost Prágában három hónapra ítélték el, mert utlevél és engedély nélkül akarta átlépni a csehi határt. Nyilvánvaló, hogy részt akart venni a király-puccsban. A herceg a pozsonyi fogságban megkezdte büntetése kitöltését.

Kommunista-tisztek.

(Monstrepör a debreceni katonai törvényszék előtt.)

BUDAPEST. Nagyszabású bűnügyben kezdte meg a főtárgyalást október 25-én a debreceni katonai törvényszék. Gruss Sándor vezérkari százados, Moussong Nándor százados, Schmotzer Béla őrnagy, Czoczko Béla, Lotsz Károly, Szadeczky Kardos Zoltán és Böszörményi Kálmán századosok, továbbá Sichermann Ignác, Dicsházy Barnabás, Gaál János, Tomory István és Harang Pál tiszthelyettesek a per vádlottai. A katonai ügyészség azzal vádolja őket, hogy 1919. márciusában Nyiregyházán parancsnokukat és huszonnyolc tisztet a hadseregből eltávolítottak, izgató beszédekkel tartottak, „Világ proletárjai egyesüljétek” felirású zászlókkal vonultak ki, a tiszteket a szakszervezetbe kényszerítették, a katonai hatalmat a kommunisták kezére átjuttatták és Szamuely Tibornak Nyiregyházán tartott előadását örömmel helyeselték. A vádat dr. Brechtl Frigyes hadbíró-alezredes képviseli, a védelmet öt katonai védő látja el. Az első tárgyalási napon, a vádirat felolvasása után, Moussong százados kihallgatása kezdődött, aki tagadja bűnösségét. Miután több mint kétszáz tanu van a tárgyalásra beidézve, az ítéletet minden valószínűség szerint csak e hónap végén hirdetik ki.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Bucuresti valutaárak: Napoleon d'Or 500—520, francia frank 1180—12, angol font 634—635, lira 640—650, márka 088—089, dollár 158—160, sokol 175—185, magyar korona 020—021. **Kifizetések:** Páris 1180, London 645, Berlin 088, Milano 650, Prága 155, Newyork 158.

Zürichi kurzusok: Berlin 245, Newyork 536, Prága 505, Budapest 55, Zágráb 160, Bucuresti 275, Varsó 17, Bécs 20, osztrák lebelyegzett korona 13.

Budapesti kurzusok: Napoleon d'Or 2995, dollár 1000, lira 3875, osztrák korona 1875, leu 535, sokol 950, dinár 1065.

Bécsi kurzusok: Sokol 4900, dinár 5800, magyar korona 600, angol font 20800, leu 2950, lira

20500, francia frank 38200, svájci frank 96500, márka 2400, dollár 5250.

Megtalálták a bécsi dolláramisító bandát.

BÉCS. Hetekkel ezelőtt megirtuk, hogy Budapesten egy bandát lepleztek le, amely hamis huszdolláros bankjegyeket hozott forgalomba. Az ügybe egy Horváthi János nevű detektív is bele van keverve. Anak idején a budapesti rendőrség azt gyanította, hogy a hamis huszdollárosok nagy részét Bécsben készítik. A bécsi rendőrség azóta nagyarányú nyomozást folytatott a banda bécsi tagjai után. Október 21-én azután egy följelentés érkezett a bécsi rendőrségre, amely egy hamisító banda megvalósítás előtt álló terveiről számolt be. A rendőrség rövid nyomozás után megtudta, hogy Langer testvérek könyvkötő műhelyben helyezte el a hamisító banda a bankjegysajtót. Munkaközben mindenféle örököt állítanak fel, hogy meglepetések ellen biztosítva legyenek. A rendőrség október 28-án, délután 4 órakor meglepetésszerűen rajtaütött a társaságon. A könyvkötőműhely hátsó fiúkéjében ott is találtak a nagy bankjegysokszorozó gépet, amint négy ember dolgozott körülötte. Ezeket nyomban letartóztatták. Hárman közülük a Langer fivérek voltak: a Hermann, a Mór és Miksa. A negyedik férfi Izrael Goldig volt. Megtalálták a huszdolláros bankjegy negatívait, a nyomozáshoz szükséges festéket és egyéb felszereléseket. Kész bankjegyet nem találtak. A rendőrség azonban megtudta azt is, hogy a banda elfogott tagjainak október 28-án délután hat órakor találkozójuk lett volna a banda négy másik tagjával. Ezen a találkozón per sze már a detektívek jelentek meg. Sikerült is letartóztatniok a banda négy másik tagját is, egy Komarik István nevű bankhivatalnokot, akinél egy Rácz István névre szóló csehszlovák utlevél volt, Alexander Friedmann ügynököt, Fischer ügynököt és egy Ábrahám Gross nevű állítólagos kereskedőt. A letartóztatottak kihallgatása kétségtelemné tette, hogy a bécsi társaság tényleg összeköttetésben állott a budapestiekkel. A letartóztatottakat beszállították a büntető törvényszékre.

1921. november hó 6-án a Glória-ATE pályán d. u. 1/4 órakor

Törekvés — ATE.

bainoki football mérkőzés
előzőleg 1/2 órakor:

Törekvés II. — ATE. II.

1921. november hó 8-án a Glória-ATE pályán d. u. 1/4 órakor

AAC — ATE

vándordíj mérkőzés. 4334

BUCURESTIBE

utazik futárunk vasárnap este, utlevelek láttamozását közismert pontossággal intézzük.

„KELET” hirlapiroda.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számíttjuk.

Minden szó hirdetési ára 75 bani.

Vastagabb betűvel 1 lei 50 bani.

A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A legkisebb hirdetés ára 10 szóig 7 lei 50 bani.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

MINDENES leány azonnal vagy november 1-re felvétetik Strada Consistorului (Batthyány-utca) 23. 200

MODERN lámpaernyők készítését olcsón vállalom. Cím a kiadóban. 700

FELSŐRUHA VARRÓNO jutányos árért házakkhoz ajánljuk. Cím a kiadóban. 4335

JÓ megjelenésű nő házikísasszonynak ajánljuk. Cimeket a kiadóba kér. 4332

FESTŐ SEGÉD, ki a paraszt fonaláru festést teljesen érti keresetlik vidékre, csak nagykorú és román nyelvet bír alkalmaztatik. Bővebbet Szerénél Cornul vanatorului (Vadászkürt) kávéház. 11104

HÁZASPAR TISZTESSÉGES bejárónő keres. Str. Colonel Pirici (Vörösmarty-utca) 3. II. em. 17. 11105

MEGBIZHATÓ ügyes fiatal szolgát keresünk. Cím Kelet hirlapiroda. 11105

GYORS. ÉS GÉPIRO. könyvelésben gyakorlott tisztviselőt keres Ehrenfeld fűszernagykereskedő. 4287

FAGETI postahivatalnál jól táviratozó kiadó azonnal felvétetik. Fizetés meg egyezés szerint. Szokoly. postamester. 4290

Lakás.

INTELLIGENS fiatal ember külön bejárati butorozott szobát keres néhány hónapra. Cimeket a kiadóba kér. 4327

Vétel és eladás.

TOJÁS TÁRHONYÁT háziilag készült minőségben ajánl a Mária hengermalom Gyorokon. Megrendeléseket szívességből elintézik Vojtek és Weisz Aradon. 4326

EGY NAGY SZÖNYEG, egy kis perzsaszőnyeg, 12 személyes fekete kávé készlet, róka boa két új selyem paplan, fehér kézimunka, antik falóra és asztalterítő olcsón eladók Bul. Reg. Ferdinand I. (József főherceg-ut) 21. Heppes. 4329

KÉT ÖSSZEKÖTŐ PERZSASZÖNYEG és egy nagy szőnyeg megbizásból olcsón eladó Salon Artistique. 4330

FRISS HAL kapható vasárnap reggel Luttwak Józsefnél. 4333

GYÖNYÖRŰ új perzsakabát silszkir galérral eladó. Megtekinthető Joanovits szűcsnél. 11235

SZALON öltöny majdnem új középármetre eladó Strada Mune de aur (Aranykéz-utca) 20. 900

VEHET, eladhat cserélhet modern és régi műtárgyakat, képeket szobrokat szőnyegeket porcelánokat antik butorokat a Szépművészeti Szalonban Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. Orf. táy-palota. Bekapcsolt telefon 333. szám. 11031

EZÜSTÖT szőnyegeket legmagasabb árrban vesz Salon Artistique Bul. Regele Ferdinand (Andrássy-tér) 20. 11045

ÚJ BUTOROK részletek legelőnyösebb áron beszerezhetők Garai butorüzletben Strada Banatului (Asztalos Sándor-utca) 5. 3844

LABZSAKOK, utazóbundák legújnyosabbán kaphatók kölcsönbe is Schächlernél. Piata Plevnei No. 5. 4209

HASZNALT OLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

NEGY-ÖT SZOBAS magánház elfoglalható lakással megvételre kerestetik. Ajánlatok cím és megtekinthetés időpontjának megjelölésével Str. St. George (Dezső-utca) 16. sz. alá kéretnek. 4331

Üzletek.

HUSZ év óta fennálló jóforgalmu fűszer üzlet elfoglalható lakással repatriáció végett sürgősen eladó. Özv. Herzog Györgyné. Arad Strada Mirza Orosz (Gróf Leiningen Károly-utca) 6. 4312

Különféle.

EZERJÓFO nyomoreltir, páralias hatásu szer gyomor és bél bántalmak, elvágytalanság, hányinger, fejfájás, emésztési zavaroknál. Dr. Földes gyógyszerész Aradon. 10828

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Könyv részére felvessz Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Str. S. Brancovici (Lázár Vilmos-utca). „Kelet” hirlap-élárúró és hirdetés felvevő iroda Str. Alexandri (Salacz-ut) 1. Házaz ügyvédsége Str. Eminescu (Deák F-utca) 2. és Mandl. Boulevardul Regele Ferdinand I. (Boros Béni-tér) 15. szám alatti papírüzlet. Szírmal adásvételi irodája Strada Tribunalu Axente (Damjanich-utca) 14.

Wanderer

gyártmányu autó teljes felszereléssel, kintán

gumikkal eladó. Cím Automobiliu, Arad, Moise Nicoara (Petőfi-utca) 11. 11104

Primarie orosul cu drept de municipiu Arad.

8034—1921. nr.

HIRDETMÉNY

A városi közúti vasúti üzem felvétele kapcsán a közönség tájékoztatás céljából közhírre tesszük, hogy a téli időszakban az iskolás gyermekekre tekintettel a közúti vasúti személyszállítási forgalma vonalán a Strada Mirza Stanescu (Verbóczy-utca) előtt egy járat mint menetben folyó évi november hó 1-től feltételes megállóhely létesített.

Arad, 1921. november 2.

Dr. Roba, polgármester.

relje az ügyvédet, jelentse fel, vagy hallgasson, mert hiszen a per hosszú és kilátástalan, a feljelentés pedig tönkreteszi az ügyvédet, aki akkor meg éppenséggel nem fizet. Így áll az ügy és a szomorú tanulság belőle, hogy a művész akaratlanul is művész-házasságot köt. A mi művésznők szegény, azt hitte, hogy hozományt kap és most kiderült, hogy bizony az is csak művész-házasság, szerelemmel, de pénz nélkül.

Öngyilkosság a telefonfülkében.

(Egy hegedűművész feleségének tragédiája.)

Bécs. Szerdán délután a VIII. kerület egyik szállodájában egy elegánsan öltözött hölgy jelent meg, aki ismeretlen volt a szállóbeliek előtt. A hölgy a portást megkérte, engedje meg, hogy a szálloda telefonját használhassa. A telefonfülkébe való belépte után revolvért vett elő, mellyel homlokra lötte magát és azonnal meghalt. A gyorsan előhívott orvos már nem tudott segíteni, csak a halál beálltát konstatálhatta. Az írásokból, melyeket a halottnál találtak, kitűnt, hogy A. román hegedűművész negyven éves felesége. A hegedűművész és a felesége két héttel ezelőtt érkeztek Bécsbe és egy másik nyolcadik kerületbeli szállodában szálltak meg együtt. Az öngyilkosság oka teljesen ismeretlen. A férjével a legboldogabb házasságot élte és semmi olyan nem fordult elő az utóbbi időben, ami tettét megmagyarázná. Az asszony szerdán ebéd után távozott el abból a szállodából, ahol laktak és ment abba a másik szállodába, ahol tettét elkövette. Sem ruhájának zsebeiben, sem a lakásán nem találtak olyan hátrahagyott irást, amely megmagyarázná, hogy öngyilkosságának oka mi lehetett.

A szerkesztésért

KAROLY JÓZSEF felel.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Felhívás!

Ügyfelem Dávid M. Littmann megvette az Orient aradi cipőgyárat, miért is ezennel felhívom az esetleges hitelezőket hogy követeléseiket 8 napon belül irodámban Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 42. bejelenteni sziveskedjenek miután ellenkező esetben követeléseik többé nem lesznek figyelembe véve és azokért ügyfelem felelősséget nem vállal. 4328

Dr. KELEMEN GÁBOR ügyvéd.

Az eltűnt hozomány,

vagy ha az ügyvéd spekulál,

Egy közeli városban történt az eset. Egy művészember megnősült. Feleségül vette szíve választottját, egy elvált asszonyt. A pároska boldogan ment nászutra és visszatérve a családi fészék berendezéséhez fogtak. Az ilyesmire persze pénz kell és pénz volt is, igen, ez a helyes kifejezés, volt, egy ügyvédnél volt, akinél azt, csekély 240.000 leit, az asszonyka már régebben elhelyezte, magyarárn mondva az ügyvédre rábízta. Egy kis meglepetés és megmondhatjuk mindjárt, hogy kellemetlen meglepetés érte az új párt, mikor az ügyvédtől a pénzt kérték. Az ugyanis igen radikálisan és őszintén kijelentette, hogy a pénz nincsen meg. Egyszerűen nincs. Volt, hogyme, persze, volt, de most nincs. Érdeklődtek, hogy hova lett? De tessék elképzelni, még erre, a dolog lényegére egészen mellékes kérdésre sem tudott az ügyvéd válaszolni. Ő nem tudja, vagy nem akarja megmondani, hogy hova lett. A fontos, hogy nincs. Az ügyvéd spekulálni szokott lehet, hogy a spekuláció vitte el a csekély 240.000 leit. A fiatal pár lesújtva távozott és most azon töpreng, hogy mit is csináljon? Pe

Köött kabát, garnitura, harisnya, kesztyű

legnagyobb választékban, legolcsóbb árakban 11065

Bársonynál

Piata Avram Iancu (Szabadság-tér.) 17.